

Școala doctorală de Teologie

Domeniul de doctorat: Teologie

TEZĂ DE DOCTORAT

INCLUZIUNEA

ENORIAȘILOR CU DIZABILITĂȚI FIZICE

ÎN CADRUL COMUNITĂȚILOR

BISERICII ORTODOXE ROMÂNE.

ANALIZĂ ȘI PROPUNERI.

DOCTORAND:

MIHAI, LUNGU

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

CONF.UNIV.DR.HABIL. CIPRIAN IULIAN, TOROCZKAI

CUPRINS

CUPRINS	2
INTRODUCERE	5
1. Argument.....	5
2. Definiții.....	6
3. Prezentarea temei de cercetare.....	8
4. Stadiul cercetării științifice.....	8
5. Scopul cercetării.....	12
6. Obiectivele de cercetare.....	12
7. Metodologia.....	13
8. Prezentarea succintă a capitolelor lucrării.....	14
CAPITOLUL I. Repere moral-creștine pentru asumarea dizabilității/bolii și a vieții creștine de către enoriașii cu dizabilități/boli.....	16
I.1. Acceptarea dizabilității/bolii, suferinței, necazurilor de către enoriașii cu dizabilități/boli.....	17
I.2. Cunoașterea lui Dumnezeu și cunoașterea de sine de către enoriașii cu dizabilități/boli.....	23
I.3. Îmbunătățirea vieții enoriașilor cu dizabilități/boli, prin citirea cărților religioase, săvârșirea rugăciunii și ținerea postului.....	29
Concluzii Capitol I.....	35
CAPITOLUL II. Nevoile speciale de incluziune ale unor enoriași cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române. Studiu de caz.....	38
II.1 Prezentarea cercetării.....	39
II.2 Rezultatele studiului de caz.....	47
II.2.1 Relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu comunitatea creștină ortodoxă locală (parohie).....	47
II.2.2 Relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu clericii ortodocși.....	59
II.2.3 Relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu semenii, în general.....	69
II.2.4 Relația enoriașilor cu dizabilități fizice cu Dumnezeu.....	76
II.2.5 Accesibilizarea bisericilor la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice.....	89

Concluzii Capitol II	94
CAPITOLUL III. Accesibilizarea la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice a bisericilor aparținând Bisericii Ortodoxe Române din Protopopiatul Câmpulung Muscel, din cadrul Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Mitropolia Munteniei și Dobrogei. Studiu de caz.	98
III.2.1 Analiza individuală a îndeplinirii criteriilor de accesibilitate la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice a bisericilor aparținând Bisericii Ortodoxe Române din Protopopiatul Câmpulung Muscel.....	105
III.2.2 Analiza generală a îndeplinirii criteriilor de accesibilitate la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice a bisericilor aparținând Bisericii Ortodoxe Române din Protopopiatul Câmpulung Muscel.....	123
Concluzii Capitol III.....	134
CAPITOLUL IV. Măsuri pentru incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice, în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române.....	136
IV.1 Accesibilizarea bisericilor, a clădirilor administrative și social-culturale ale Bisericii Ortodoxe Române, pentru enoriașii cu dizabilități fizice.	137
IV.2 Participarea la slujbele Bisericii Ortodoxe Române a enoriașilor cu dizabilități fizice.	158
IV.3 Activități în parohii / eparhii împreună cu enoriașii cu dizabilități fizice.	163
IV.4 Organizarea unor conferințe / seminare / cursuri pentru informarea și pregătirea clericilor și a membrilor comunităților Bisericii Ortodoxe Române privind nevoile speciale ale enoriașilor cu dizabilități fizice.	170
IV.5 Elaborarea unei strategii multianuale a Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române privind incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice, în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române.	175
IV.6 Bune practici privind incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice, în cadrul unor comunități religioase.....	186
Concluzii Capitol IV.....	194
CONCLUZII FINALE	199
BIBLIOGRAFIE	205
ANEXA 1	217
ANEXA 2	221
ANEXA 3	225
ANEXA 4	233

ARGUMENT

Acest demers științific își propune să aducă o contribuție la îmbunătățirea cunoașterii de către comunitățile Bisericii Ortodoxe Române a nevoilor enoriașilor cu dizabilități fizice din România pentru a putea fi mai ușor integrați în comunitățile lor.

Dl. Conf. univ. dr. habil. Ciprian Iulian TOROCZKAI, coordonatorul științific al lucrării, a fost implicat în mai multe proiecte care au vizat incluziunea persoanelor cu dizabilități în comunități/societate și a dorit să continue aceste demersuri susținând și acest proiect de cercetare.

Subsemnatul, autorul lucrării, din cauza unui accident produs în anul 1998, utilizez un scaun rulant pentru a mă deplasa. Ca enoriaș cu dizabilități fizice m-am confruntat cu multe dificultăți în comunitățile Bisericii Ortodoxe Române, dar și în societatea românească. Având o experiență îndelungată ca enoriaș cu dizabilități fizice, cunoscând foarte bine problemele cu care se confruntă enoriașii cu dizabilități fizice în comunitățile lor, o să tratez în această lucrare anumite aspecte ale problematicii dizabilității, care vor ajuta la înțelegerea și rezolvarea unor probleme cu care se confruntă enoriașii cu dizabilități fizice în comunitățile Bisericii Ortodoxe Române.

- „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.” (In 13, 34-35)
- „fiți buni între voi și milostivi” (Ef 4, 32)
- „datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei, să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc. Pentru aceasta de trei ori am rugat pe Domnul ca să-l îndepărteze de la mine; Și mi-a zis: Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune. Deci, foarte bucuros, mă voi lăuda mai ales întru slăbiciunile mele, ca să locuiască în mine puterea lui Hristos. De aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos, căci, când sunt slab, atunci sunt tare” (2 Co 12, 7-10).

CUVINTE CHEIE: ENORIAȘI, DIZABILITĂȚI FIZICE, INCLUZIUNE, BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ, COMUNITĂȚI.

PREZENTAREA TEMEI DE CERCETARE

Enoriașii cu dizabilități fizice din cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române sunt foarte puțin activi în comunitățile lor. Acest fenomen nu se regăsește doar la enoriașii cu dizabilități fizice din cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române, ci este întâlnit în întreaga societate românească contemporană¹. Inactivitatea socială a acestor persoane rezidă din faptul că întâmpină numeroase bariere fizice și atitudinale. Această tendință de excluziune socială a persoanelor cu dizabilități nu se întâmplă numai în România, însă multe probleme pe care le întâmpină aceste persoane sunt cauzate de factori locali. Pentru rezolvarea problemelor din România este nevoie, în primul rând, de o abordare națională².

În ultimii 15 ani, în România, persoanele cu dizabilități au început să primească o atenție mai mare din partea autorităților publice, adoptându-se câteva legi pentru a sprijini aceste persoane³. Din nefericire, din cauza mentalității majorității populației de a nu se conforma legilor, aceste legi sunt foarte puțin respectate, atât de funcționarii publici, cât și de ceilalți cetățeni. Pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române și în societatea românească contemporană este nevoie de o schimbare a mentalității populației, prin măsuri concrete din partea Bisericii Ortodoxe Române, autorităților publice, instituțiilor de învățământ, organizațiilor neguvernamentale, mass-media ș.a. În această lucrare ne vom concentra pe incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române, pe care o vom analiza în detaliu.

¹ Banca Mondială, *Diagnoza situației persoanelor cu dizabilități în România, Diagnoza situației persoanelor cu dizabilități în România – 2020*, Accessible: <http://anpd.gov.ro/web/wp-content/uploads/2022/03/Diagnoza-situatiei-persoanelor-cu-dizabilitati-in-Romania.pdf>, accesat la 17.09.2022.

² *Ibidem*.

³ Vezi, Legea 448/2006, Legea 221/2010 ș.a.

SCOPUL CERCETĂRII

Având în vedere că în România nu s-a făcut până în acest moment o cercetare amănunțită privind modul în care sunt integrați enoriașii cu dizabilități fizice în comunitățile Bisericii Ortodoxe Române, se impune elaborarea mai multor studii care să reflecte situația reală privind integrarea acestor persoane în viața comunităților din care fac parte. Prin această lucrare, ne propunem să descoperim, pe de o parte, o serie de aspecte care generează excluziune socială, iar pe de altă parte, să venim cu soluții pentru acele situații care împiedică pe enoriașii cu dizabilități fizice să fie activi în comunitățile Bisericii Ortodoxe Române.

OBIECTIVELE DE CERCETARE

Obiectiv nr. 1 (O1): Identificarea și analizarea unor nevoi de incluziune a enoriașilor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române.

Obiectiv nr. 2 (O2): Propunerea unor măsuri de incluziune a enoriașilor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române.

PREZENTARE SUCCINTĂ A CAPITOLELOR LUCRĂRII

CAPITOLUL I

În Capitolul 1 prezentăm repere moral-creștine pentru asumarea dizabilității/bolii și a vieții creștine de către enoriașii cu dizabilități/boli. Pentru acest capitol s-au folosit termenii generali: „dizabilități/boli”, respectiv sintagma „enoriași cu dizabilități/boli”, întrucât termenul de „dizabilitate” a fost introdus abia în sec. XX d.Hr. în vocabular și nu a fost cunoscut de sfinții părinți care au trăit până atunci. O mare parte din capitol este fundamentat în învățăturile sfinților părinți, care au trăit până în sec. XX d.Hr., și aceștia au folosit termeni precum: „boală”, „neputință trupească” ș.a., însă aceste termene se pot aplica și la enoriașii cu dizabilități. Un prim reper moral-creștin pentru asumarea dizabilității/bolii este acceptarea dizabilității/bolii, a suferinței și a necazurilor de către enoriașii cu dizabilități/boli. Un al doilea reper moral-creștin este cunoașterea lui Dumnezeu și cunoașterea de sine. Alt reper moral-creștin pentru asumarea dizabilității/bolii este îmbunătățirea vieții enoriașilor cu dizabilități, prin citirea cărților religioase, săvârșirea rugăciunii și ținerea postului.

CAPITOLUL II

În Capitolul 2 prezentăm un studiu de caz privind nevoile speciale de incluziune ale unor enoriași cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române. În acest studiu de caz, s-a cercetat prin intermediul interviului o serie de aspecte privind nevoile speciale de incluziune ale unor enoriași cu dizabilități fizice. Un prim aspect analizat a fost relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu comunitatea creștină ortodoxă locală (parohie). Prin cercetarea acestei relații dintre enoriașii cu dizabilități fizice cu membrii din parohia din care fac parte, s-au evidențiat mai multe probleme de interacțiune. Un al doilea aspect analizat a fost relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu clericii ortodocși. Cercetarea acestui aspect

a scos în evidență o serie de așteptări ale enoriașilor cu dizabilități fizice față de clericii ortodocși. Un al treilea aspect analizat a fost relaționarea enoriașilor cu dizabilități fizice cu semenii, în general. Având în vedere că enoriașii cu dizabilități fizice nu locuiesc doar în comunitățile locale ale Bisericii Ortodoxe Române, ci experimentează relații cu întreaga societate românească, unde sunt cetățeni care au și alte confesiuni religioase sau sunt atei, am dorit să cercetăm și această interacțiune, prin urmare am identificat o serie de interacțiuni pozitive și negative. Un al patrulea aspect analizat a fost relația enoriașilor cu dizabilități fizice cu Dumnezeu. Acest aspect este foarte important, întrucât, așa cum a zis Mântuitorul Iisus Hristos: „știe Tatăl vostru de cele ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la El” (Mt 6, 8). Cunoscând acest aspect, mulți enoriași cu dizabilități fizice intervievați au mărturisit că au o relație destul de strânsă cu Dumnezeu, însă, așa cum este firesc, așteptările enoriașilor cu dizabilități fizice sunt diferite și au fost prezentate în studiu. Un al cincilea aspect analizat a fost accesibilizarea bisericilor la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice. O mare problemă cu care se confruntă enoriașii cu dizabilități fizice este accesibilizarea bisericilor la nevoile lor individuale, de aceea cercetarea acestui aspect a scos la lumină multe dintre problemele cu care se confruntă aceste persoane.

CAPITOLUL III

În Capitolul 3 prezentăm un studiu de caz care are ca scop identificarea gradului de accesibilitate la nevoile individuale ale enoriașilor cu dizabilități fizice a bisericilor aparținând Bisericii Ortodoxe Române dintr-un protopopiat, respectiv Protopopiatul Câmpulung Muscel din cadrul Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Mitropolia Munteniei și Dobrogei. S-au analizat în detaliu accesul în biserică pentru enoriașii cu dizabilități fizice, accesibilitatea spațiilor din biserică pentru enoriașii cu dizabilități fizice și existența sau inexistența grupului sanitar accesibil la biserică pentru enoriașii cu dizabilități fizice din Protopopiatul Câmpulung Muscel. Prin acest studiu de caz în Protopopiatul Câmpulung Muscel din cadrul Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Mitropolia Munteniei și Dobrogei, s-a identificat o serie de inaccesibilități, dar și de accesibilități pe care le au bisericile din acest protopopiat. Studiul de caz nu s-a limitat doar la identificarea problemelor de acces, ci s-au propus și măsuri de remediere a deficiențelor constatate.

CAPITOLUL IV

În Capitolul 4 prezentăm măsuri pentru incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române. Aceste măsuri vizează modalități de accesibilizare a bisericilor, clădirilor administrative și social-culturale ale Bisericii Ortodoxe Române pentru enoriașii cu dizabilități fizice și participarea acestor persoane la slujbele Bisericii Ortodoxe Române. Pe lângă acestea, se propun activități în parohii/eparhii care se pot organiza incluzând enoriașii cu dizabilități fizice. De asemenea, se propun organizarea unor conferințe/seminare/cursuri pentru informarea și pregătirea clericilor și membrilor comunităților Bisericii Ortodoxe Române privind nevoile speciale ale enoriașilor cu dizabilități fizice și elaborarea unei strategii multianuale a Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române privind incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice în cadrul comunităților Bisericii Ortodoxe Române. În plus, sunt prezentate câteva bune practici privind incluziunea enoriașilor cu dizabilități fizice, în cadrul unor comunități religioase.